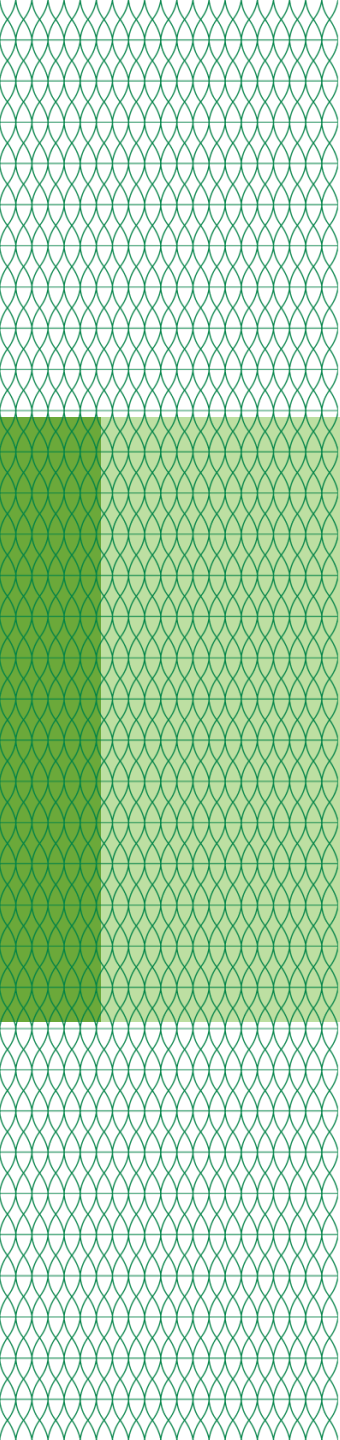

Щодо подання звітності з питань фінансового моніторингу

Звітність з питань фінансового моніторингу

У зв’язку з впровадженням по всій території України воєнного стану, подання звітності до Національного банку України з питань фінансового моніторингу здійснюється згідно з Правилами № 140*.

Респонденти (постачальники статистичної звітності) складають та подають до Національного банку статистичну звітність за файлами, перелік, періодичність і строки подання яких наведено в додатку до Правил № 140.

Файли з показниками статистичної звітності подаються з урахуванням вимог Правил № 120*.

№ файла	Назва файла	Постачальники	Періодичність/строк подання	Строк (час) унесення змін
2НХ	Інформація з питань організації внутрішньої системи фінансового моніторингу	Банки та <u>небанківські установи-СПФМ</u>	Двічі на рік (<u>не пізніше 11 роб. дня квітня</u> за період із 01 жовтня минулого року до 31 березня поточного року та <u>не пізніше 11 роб. дня жовтня</u> за період із 01 квітня до 30 вересня поточного року)	<u>не пізніше 14 робочого дня квітня</u> за період із 01 жовтня минулого року до 31 березня поточного року та <u>не пізніше 14 робочого дня жовтня</u> за період із 01 квітня до 30 вересня поточного року, до 17.00
2JX	Дані з питань фінансового моніторингу	<u>Небанківські установи-СПФМ</u>	Квартальна (<u>не пізніше 10 роб. дня місяця</u> , наступного за звітним кварталом)	<u>не пізніше 13 робочого дня місяця</u> , наступного за звітним кварталом, до 17.00
2LX	Дані про обсяги платіжних операцій для оцінки ризиків у сфері фінансового моніторингу	<u>Небанківські установи-СПФМ, що є НПП</u>	Місячна (Починаючи зі звітної дати 01.09.2025) (<u>не пізніше 11 роб. дня місяця</u> , наступного за звітним)	<u>не пізніше 14 робочого дня місяця</u> , наступного за звітним, до 17.00

Подання даних статистичної звітності після строку, встановленого в колонці 5 додатка 5 до Правил № 120, а також унесення змін до даних статистичної звітності після строку, встановленого в колонці 6 додатка 5 до Правил № 120, є несвоєчасним.

* Правила організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України в умовах особливого періоду, затверджені постановою Правління Національного банку від 18.12.2018 № 140 (зі змінами).

** Правил організації статистичної звітності, що подається до Національного банку України, затверджені постановою Правління Національного банку України від 13.11.2018 № 120 (зі змінами).

Окремі особливості формування ФАЙЛА 2LX

1. Валютні операції

Ураховуючи, що дані файла 2LX НБУ використовує для оцінки ризиків у сфері фінансового моніторингу, зазначена звітність відповідно до Description_2LX має включати інформацію про всі платіжні операції, здійснені в межах України в національній валюті ННПД, що відповідно до Закону України “Про платіжні послуги” отримали право на надання фінансових платіжних послуг, та які є СПФМ.

Зокрема, за платіжними операціями де платниками або отримувачами є **нерезиденти**, або здійснюються з використанням ЕПЗ емітентів-нерезидентів (такі операції потребують отримання ліцензії НБУ на здійснення валютних операцій).

2. Параметр F106

Відповідно до Description_2LX *параметр F106 у показнику A2L002* може набувати значення “01”, “02”, “03” залежно від форми ініціювання переказу платником (у готівковій формі – “01”, у безготівковій формі – “02”, за допомогою електронних грошей – “03”).

Якщо Респондент для приймання коштів від платників залучає інших надавачів платіжних послуг (НПП), через яких здійснюється безпосереднє ініціювання платіжної операції, і такі НПП приймають кошти від платників у готівковій формі, Респондент має у показнику A2L002 файла 2LX відобразити інформацію про такі платіжні операції з кодом способу ініціювання платіжних операцій – “01” (параметр F106).

3. Повернення коштів (від’ємні значення сум платежів Метрики T070).

Інформація про повернення Респондентом коштів користувачам відображається у файлі 2LX лише за операціями з повернення Респондентом за ініційованими, але не завершеними цим Респондентом платіжними операціями користувачів у випадку відкликання такими користувачами платіжної інструкції до настання моменту безвідкличності платіжної інструкції (наприклад, у випадку повернення користувачем товару на Платформі OLX за послугою «Безпечна угода»).

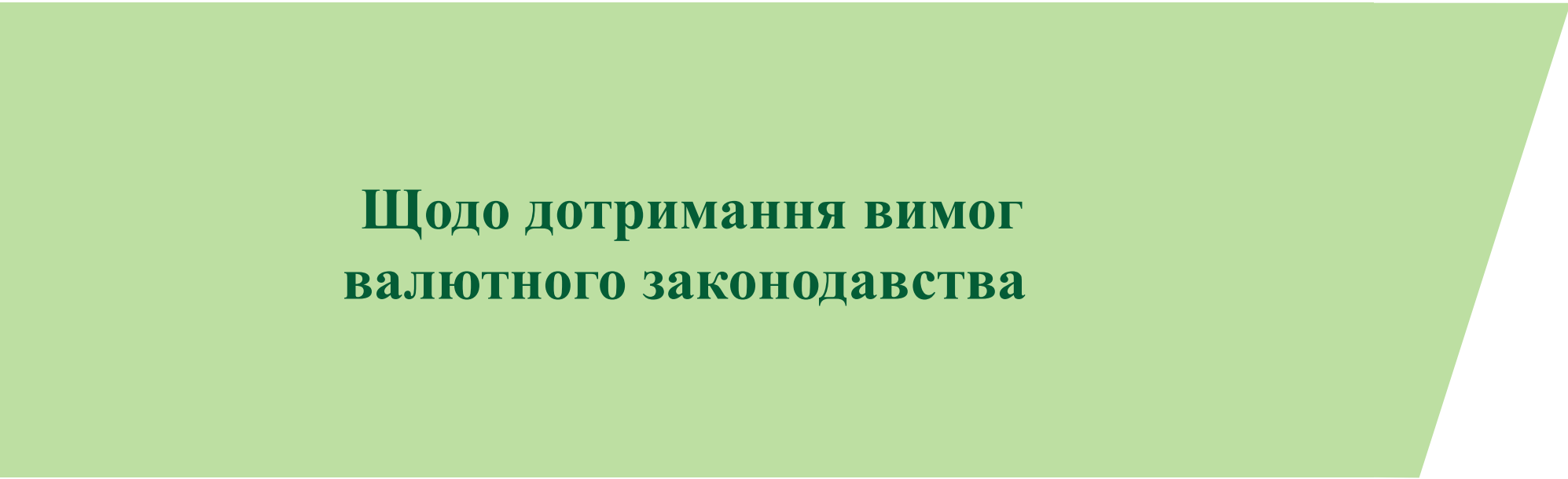
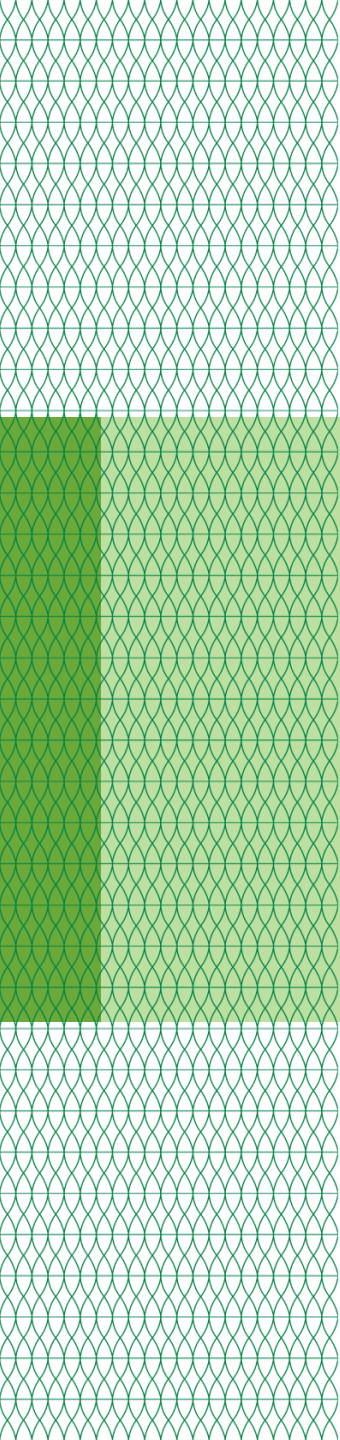
4. Платіжні рахунки

Відповідно до Description_2LX у файлі 2LX має відображатися інформація про операції за платіжними рахунками користувачів, відкритими в Респондента, який отримав право на надання відповідних платіжних послуг, а саме:

- зарахування/зняття готівкових коштів на платіжні рахунки/ з платіжних рахунків користувачів,
- виконання платіжних операцій з платіжних рахунків/на платіжні рахунки користувачів.

Корисні посилання

- Перелік довідників, які використовуються для формування показників статистичної звітності розміщені на сторінці Офіційного Інтернет-представництва Національного банку в розділ *"Статистика / Організація статистичної звітності / Довідники для складання звітності"* або за посиланням <https://bank.gov.ua/ua/statistic/nbureport/registers>;
- Питання-відповіді щодо складання звітності за файлами з питань фінансового моніторингу розміщені на сторінці Офіційного Інтернет-представництва Національного банку в розділ *"Нагляд / Фінансовий моніторинг / Фінансовий моніторинг для небанківських установ / Звітність"* або за посиланням https://bank.gov.ua/ua/supervision/monitoring/faq#fm_qa2.

Щодо дотримання вимог валютного законодавства

Результати аналізу статистичних даних та здійснених перевірок

За результатами аналізу статистичної звітності, іншої інформації, наявної у Національного банку (зокрема, *проведених перевірок*), **встановлено** випадки, що можуть свідчити про здійснення НФУ валютних операцій, які потребують отримання ліцензії, зокрема:

- здійснення платіжних операцій, що є валютними операціями, без отримання такої ліцензії.

Діяльність НФПП повинна відповідати вимогам законодавства України, що регулює діяльність на платіжному ринку, законодавства України про захист прав споживачів платіжних послуг та **вимогам валютного законодавства** України (*пункт 53¹ розділу V Положення № 217*).

Умови та порядок надання фінансових послуг особи, яка має намір провадити/здійснює діяльність з надання фінансових послуг на день звернення для отримання ліцензії/протягом усього строку дії ліцензії повинні відповідати, зокрема, **вимогам валютного законодавства** (*підпункт 2 пункту 41 глави 3 розділу II Положення № 199*)

Закон України “Про валюту і валютні операції” (далі – Закон про валюту)

НУ, мають право в межах діяльності з надання фінансових послуг клієнтам здійснювати валютні операції у випадках, встановлених валютним законодавством України та з дотриманням його норм.

Відповідно до підпункту “а” пункту 1 частини першої статті 1 Закону про валюту валютною операцією є, зокрема, операція, пов’язана з переходом права власності на валютні цінності та (або) права вимоги і пов’язаних з цим зобов’язань, предметом яких є **валютні цінності**, між резидентами, нерезидентами, а також **резидентами і нерезидентами**, крім операцій, що здійснюються між резидентами, якщо такими валютними цінностями є національна валюта.

Згідно з пунктом 4 частини першої статті 1 Закону про валюту до валютних цінностей належать національна валюта (гривня), іноземна валюта та банківські метали.

Під час **визначення резидентності клієнтів** НФУ потрібно керуватися нормами, які наведені в пунктах 8 та 9 частини першої статті 1 Закону про валюту та в Положенні про здійснення операцій із валютними цінностями, затверджене постановою Правління Національного банку України від 02.01.2019 № 2 (зі змінами).

Вичерпний перелік валютних операцій, які можуть здійснюватися НФУ,

визначений у Положенні про порядок видачі ліцензій на здійснення валютних операцій, затверджене постановою Правління Національного банку України від 31.03.2023 № 43 (зі змінами) (далі – Положення № 43).

Згідно з пунктом 4 розділу I Положення № 43 НФУ на підставі ліцензії Національного банку на здійснення валютних операцій має право здійснювати такі валютні операції:

- 1 фінансова платіжна послуга з переказу коштів без відкриття рахунку;
- 1¹ фінансова платіжна послуга здійснення еквайрингу платіжних інструментів;
- 2 здійснення розрахунків в іноземній валюті на території України за договорами страхування життя;
- 3 факторинг (щодо здійснення розрахунків на території України в іноземній валюті між факторами та клієнтами за операціями з міжнародного факторингу щодо відступлення права грошової вимоги до боржника-нерезидента);
- 4 фінансовий лізинг;
- 5 надання коштів у кредит;
- 6 надання гарантій.

Звертаємо увагу, що ліцензія Національного банку на здійснення валютних операцій видається окремо від Ліцензії.

Положення № 43

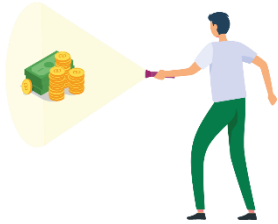
Відповідно до пункту 5 розділу I Положення № 43 НБУ з дотриманням вимог статті 5 Закону про валюту здійснює без ліцензії Національного банку на здійснення валютних операцій валютні операції, які є:

- 1) наданням послуг професійної діяльності на ринках капіталу за умови набуття статусу професійного учасника ринків капіталу, крім операцій, визначених у пункті 7 розділу I Положення № 43;
- 2) наданням послуг страхування, що не належать до операцій, визначених у підпункті 2 пункту 4 розділу I Положення № 43;
- 3) наданням послуг факторингу, що не належать до операцій, визначених у підпункті 3 пункту 4 розділу I Положення № 43;
- 4) операціями з переходу права вимоги і пов'язаних із цим зобов'язань, предметом яких є валютні цінності, між резидентами, нерезидентами, а також резидентами і нерезидентами.

Отже, здійснення НБУ діяльності з надання фінансових послуг, які є валютними операціями з переліку, наведеного в пункті 4 розділу I Положення № 43, потребує **обов'язкового отримання ліцензії Національного банку на здійснення валютних операцій**. Зокрема, це стосується здійснення НБУ відповідних розрахунків у гривнях з нерезидентами.

Відповідальність за безліцензійну діяльність

04 вересня 2024 року Правлінням Національного банку України було прийнято постанову № 105 “Про затвердження Положення про визнання належності послуги чи операції до фінансової / обмеженої платіжної послуги та виявлення здійснення безліцензійної діяльності на ринку небанківських фінансових послуг і платіжному ринку”,

Безліцензійна діяльність – здійснення особою діяльності з надання фінансових послуг, включаючи якщо такі послуги є валютними операціями, обмежених платіжних послуг без авторизації (без ліцензії та/або реєстрації), якщо така авторизація передбачена законодавством України

Можливі наслідки:

- прийняття Національним банком рішення відповідно до Положення про визнання належності послуги чи операції до фінансової / обмеженої платіжної послуги та виявлення здійснення безліцензійної діяльності на ринку небанківських фінансових послуг і платіжному ринку;
- виявлення Національним банком здійснення особою безліцензійної діяльності є підставою для застосування ознак небездоганної ділової репутації та подальшого застосування заходів впливу до такої особи, в т.ч. відкликання ліцензії на надання фінансових платіжних послуг/ ліцензії на діяльність фінансової компанії.

Наразі усі валютні операції здійснюються з урахуванням норм Постанови № 18.

Окремо звертаємо увагу, що відповідно до пункту 17 Постанови № 18 уповноваженим установам **забороняється** здійснювати будь-які валютні операції:

- 1) з використанням російських рублів та білоруських рублів;
- 2) учасником яких є юридична або фізична особа, яка має місцезнаходження (zareestrovana/postiyno prozhyvaє) в російській федерації або в республіці білорусь;
- 3) для виконання зобов'язань перед юридичними або фізичними особами, які мають місцезнаходження (zareestrovana/postiyno prozhyvaє) в російській федерації або в республіці білорусь.

Згідно з пунктом 21 Постанови № 18 протягом дії воєнного стану **інші нормативно-правові акти Національного банку діють у частині, що не суперечать Постанові № 18.**

Підсумки

- Національним банком надано роз'яснення небанківським учасникам ринку фінансових послуг про необхідність дотримання валютного законодавства під час здійснення операцій з надання фінансових послуг (лист № Р/33-0005/12521 від 18.02.2025), в якому, зокрема підкреслено, що здійснення небанківськими фінансовими установами діяльності з надання фінансових послуг, які є валютними операціями з переліку, наведеного в пункті 4 розділу I Положення № 43, потребує **обов'язкового отримання ліцензії Національного банку на здійснення валютних операцій**. Зокрема, це **стосується здійснення небанківськими фінансовими установами відповідних розрахунків у гривнях з нерезидентами**.
- 28.08.2025 – прийняті постанови Правління НБУ: № 103 «Про окремі питання, пов'язані з визначенням ознак еквайрингу платіжних інструментів» та №104, якою розширено перелік валютних операцій, які можуть здійснювати НФУ на підставі ліцензії НБУ на здійснення валютних операцій.

Особа, яка здійснює безліцензійну діяльність, може бути притягнута Національним банком до відповідальності у встановленому законодавством порядку.

Діяльність небанківських надавачів фінансових послуг повинна відповідати вимогам законодавства у т. ч. валютного.

Діяльність НФПП повинна відповідати вимогам законодавства України, що регулює діяльність на платіжному ринку, законодавства України про захист прав споживачів платіжних послуг та **вимогам валютного законодавства України** (пункт 53¹ розділу V Положення № 217).

Умови та порядок надання фінансових послуг особи, яка має намір провадити/здійснює діяльність з надання фінансових послуг на день звернення для отримання ліцензії/протягом усього строку дії ліцензії повинні відповідати, зокрема, **вимогам валютного законодавства** (підпункт 2 пункту 41 глави 3 розділу II Положення № 199)

Такі небанківські надавачі фінансових послуг повинні:

АБО

отримати ліцензію
Національного банку на
здійснення валютних
операцій
(відповідно до
Положення № 43)

забезпечити недопущення
здійснення валютних
операцій, зокрема шляхом
встановлення окремих
обмежень на здійснення
операцій

SANCTIONS

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ

Національний
банк України